

ОСНОВЕН ПРОЕКТ

ЗА КОНЗЕРВАЦИЈА, РЕСТАВРАЦИЈА И РЕКОНСТРУКЦИЈА

НА СЦЕНСКАТА ЗГРАДА НА ТЕАТАРОТ ВО СКУПИ

Конзерваторско реставраторски работи:

- 1. Северозападно латерално крило**
- 2. Централен дел од сценската зграда**
- 3. Југоисточно латерално крило**

Забелешка:

При анализата на камењата кои беа земени како примероци од сидовите на сценската зграда констатирани се два вида на камења кои биле употребени при зидањето на сидовите: лапорец и шкрилец.

Лапорецот единствено место наоѓа во цементната индустрија. Тој е многу слаб камен и многу лесно се распаѓа.

Нашиот предлог е наместо лапорец да биде употребен туф кој е многу поцврст а има иста структура како лапорецот. Туфот кој ќе биде користен треба да има иста боја како лапорецот.

1. Северозападно латерално крило

Припремни работи

Отстранување на дерутираните површини од субструкцијата, суперструкцијата и јадрото на сидовите на северозападното латерално крило од сценската зграда кои се предмет на конзерваторско-реставраторски зафати.

Отстранување, чистење на дерутиран варов малтер од оштетените fugи на суперструкцијата, со припрема за нивно фугирање.

Чистење и миење на површините од субструкцијата и суперструкцијата на сидовите 2, 4 и 16 од просторија 1 и 2

Конзерваторски работи

По извршените припремни работи да се изведе пломбирање и подсидување на оштетените делови од субструкцијата и суперструкцијата на сидовите 2, 4 и 16..

Затворањето на оштетните делови на субструкцијата да биде изведено во *opus saemetisum* од кршен камен кој ќе биде залиен со продолжен малтер 1:1:3.

Подсидувањето да биде изведено со продолжен малтер 1:1:3, со камен од локалитетот.

Надсидувањето да биде изведено во техника *opus incertum* со камен (шкрилец и туф) а како врзиво средство да се користи продолжен малтер 1:1:3

Полнењето на јадрото на сидовите да биде изведено од кршен камен кој ќе биде залиен со продолжен малтер 1:1:3.

Максимална висина на сидовите по конзервација:

Сид 2: да биде надсидан од 0.20 до 0.80 m.

Сид 4: да биде надсидан од 0.50 до 0.70 m

Сид 16: да биде надсидан од 0.50 до 1.60 m. Најголемата висина сидот да ја има во североисточниот дел, од каде со неколку каскади благо да се спушти се до сид 1, кој сеуште не е истражен во целост.

По завршувањето со надсидувањето да бидат поставени камените блокови од правоаголната ниша во проскената. Камените блокови од мермеризиран варовник да бидат поставени на претходно подготвена субструкција од продолжен малтер 1:1:3.

Поставување на три камени блокови од травертин на цоклето пред сид 4, на претходно подготвена субструкција од кршен камен и продолжен малтер 1:1:3. Блоковите се со следните димензии:

1.50 x 0.64 x 0.44. (парчиња 2)

1.20 x 0.64 x 0.44 (парчиња. 1)

Фугите помеѓу блоковите да бидат затворени со цементов малтер со додаток на бреча и оксидна боја.

2. Северозападен ходник (коридор)

Припремни работи

Нивелирање на површината во северозападниот ходник, поставување на слој од чакал со дебелина од 15 цм и слој од песок со дебелина од 4-5 цм.

Реконструкција

Поставување на камени блокови(плочи) од травертин врз слојот од песок со димензии:.

160 x 120 x 0.20

160 x 100 x 0.20

160 x 0.90 x 0.20

Фугите помеѓу блоковите да бидат затворени со цементов малтер со додаток на бреча и оксидна боја.

3. Централен дел од сценска зграда

Припремни работи

Отстранување на дерутираните површини од субструкцијата, суперструкцијата и јадрото на сидовите на централениот дел од сценската зграда кои се предмет на конзерваторско-реставраторски зафати.

Отстранување, чистење на дерутиран варов малтер од оштетените фуги на суперструкцијата, со припрема за нивно фугирање.

Чистење и миење на површините од субструкцијата и суперструкцијата на сидовите 1, 2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15 од просторија 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8.

Конзерваторски работи

По извршените припремни работи да се изведе пломбирање и подсидување на оштетените делови од субструкцијата и суперструкцијата на сидовите сидовите: 1, 2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15

Затворањето на оштетните делови на субструкцијата да биде изведено во опус саементисум од кршен камен кој ќе биде залиен со продолжен малтер 1:1:3.

Подсидувањето да биде изведено со продолжен малтер 1:1:3, со камен од локалитетот.

Надсидувањето да биде изведено во техника *opus incertum* со камен (шкрилец и туф) а како врзиво средство да се користи продолжен малтер 1:1:3

Полнењето на јадрото на сидовите да биде изведено од кршен камен кој ќе биде залиен со продолжен малтер 1:1:3.

Максимална висина на сидовите по конзервација:

Сид 1: Надсидувањето да биде изведено каскадно.

Кај просторијата 7, надсидувањето да биде изведено од северозапад кон југоисток со мали каскади од 0.20 до 0.40 m. По конзервацијата висината на сидот да се движи од 2.20 m во југоисточниот агол на просторијата, 2.40 до 2.60 во централниот дел и 2.90 во северозападниот агол на просторијата.

Кај просторијата 8, надсидувањето да биде изведено од северозапад кон југоисток со мали каскади од 0.20 до 0.40 m. По конзервацијата висината на сидот да се движи од 2.10 m во југоисточниот агол на просторијата, 2.40 до 2.80 m во централниот дел и 3.10 m во северозападниот агол на просторијата.

Сид 2: Надсидувањето да биде изведено каскадно од северозпад кон југоисток со висина од 1.00 до 1.30 m. Висината на сидот по конзервацијата ќе се движи од 1.80 m до 2.30m.

Сид 4: Надсидувањето да биде изведено каскадно. Најголема висина сидот да има кај централниот коридор, од каде благо ќе се спушта кон северозапад и кон југоисток. Надсидувањето кај овој сид ќе се движи од 0.50 до 0.90 m во централниот дел и од 1.30 до 2.20 m во аглите на сидот. Висината на сидот по конзервација од цоклето, ќе се движи од 2.20 до 2.70 m.

Сид 8: Надсидувањето исто како и кај претходните сидови да биде изведено каскадно. Во централниот дел на сидот да се оставе простор за презентација на внатрешниот простор од просторија 8.

Најголемата висина сидот да ја има во централниот дел од каде благо ќе се спушта со неколку каскади кон сидот 4 и кон сид 1. Надсидувањето да биде изведено

со висини од 1.40 до 2.50. Висината на сидот по конзервација од подот во југоисточниот ходник ќе изнесува од 2.00 до 3.00 m.

Сид 9: Надсидувањето на сидот да биде изведено со висина од 0.50 до 1.00 m

Сид 10: Надсидувањето на сидот да биде изведено со висина од 0.30 до 1.30 m.

Сид 11: Надсидувањето на сидот да биде изведено каскадно. Во централниот дел на сидот да се оставе простор за презентација на внатрешниот простор од просторија 8.

-Најголема висина сидот да има на спојувањето со сид 4, од каде со неколку мали каскади ќе продолжи кон сид 1, во должина од 6.00m Од оваа точка тој со голема косина ќе се спушти до висинска кота 274.58. Во должина од 1.70 m. не се вршат надсидување туку само пломбирање и конзервација, од каде повторно со остра косина започнува надсидувањето се до сид 1. Надсидувањето кое пак зависи од отстранувањето на дерутираните површини ќе се движи од 0.70 до 1.70 m. Висината на сидот по конзервацијата од подот во централниот ходник, ќе се движи од 2.00 до 2.80 m.

Сид 12: Надсидувањето на овој сид да биде изведено на сличен начин како сид 11. Во централниот дел на сидот да се оставе простор за презентација на внатрешниот простор од просторија 7.

Најголема висина сидот да има на спојувањето со сид 4, од каде со неколку мали каскади ќе продолжи кон сид 1, во должина од 4.5 Од оваа точка тој со голема косина се спушта до сочуваниот дел од сидот по археолошкото истражување на висинска кота 274.10, висина која ќе се добие со надсидување од 0.30 m од подот на централниот ходник. Оваа висина да се запазе во должина од 1.20 m, од каде повторно со остра косина започнува надсидувањето се до сид 1. Надсидувањето кое пак зависи од отстранувањето на дерутираните површини ќе се движи од 0.30 до 2.30 m. Висината на сидот по конзервацијата од подот во централниот ходник, ќе се движи од 0.30 m - 1.00 m до 2.70 m.

Сид 13: Надсидувањето на сидот ќе биде изведено каскадно од сид 4 кон сид 2, со мали каскади. Надсидувањето ќе се движи од 1.30 m. до 1.90 m.

Сид 14: Надсидувањето на сидот ќе биде изведено каскадно од сид 4 кон сид 2, со мали каскади. Надсидувањето ќе се движи 1.20 м. до 1.50 m

Сид 15: Надсидувањето на сидот ќе биде изведено каскадно и тоа од спојот со сид 4, од каде со неколку мали каскади да продолжи кон сид 1. Надсидувањето на сидот ќе се движи од 1.20 м до 1.80 м. Висините по конзервација од подот во северозападниот ходник ќе се движат од 2.00 м до 2.80 m.

4. Централен ходник (коридор)

Прирпемни работи

Нивелирање на површината во централниот ходник, поставување на слој од чакал со дебелина од 15 цм и слој од песок со дебелина од 4-5 цм.

Реконструкција

Поставување на камени блокови(плочи) од травертин врз слојот од песок со димензии:

300 x 120 x 0.34 (4 парчиња)

300 x 100 x 0.34 (3 парчиња)

300 x 0.90 x 0.34 (1 парче)

Фугите помеѓу блоковите да бидат затворени со цементов малтер со додаток на бреча и оксидна боја.

5. Југоисточен ходник (коридор)

Прирпемни работи

Нивелирање на површината во југоисточниот ходник, поставување на слој од чакал со дебелина од 15 цм и слој од песок со дебелина од 4-5 цм.

Реконструкција

Поставување на камени блокови(плочи) од травертин врз слојот од песок со димензии:

160 x 120 x 0.20

160 x 100 x 0.20

160 x 0.90 x 0.20

Фугите помеѓу блоковите да бидат затворени со цементов малтер со додаток на бреча и оксидна боја

6. Југоисточно латерално крило

Припремни работи

Отстранување на дерутираните површини од субструкцијата, суперструкцијата и јадрото на сидовите од јужното латерално крило од сценската зграда кои се предмет на конзерваторско-реставраторски зафати.

Отстранување, чистење на дерутиран варов малтер од оштетените фуги на суперструкцијата, со припрема за нивно фугирање.

Чистење и миење на површините од субструкцијата и суперструкцијата на сидовите 1, 2, 4, 3, 5, 6, 7, 17 и 18. од просторија 1, 2, 3, 4.

Конзерваторски работи

По извршените припремни работи да се изведе пломбирање и подсидување на оштетените делови од субструкцијата и суперструкцијата на сидовите сидовите: 1, 2, 4, 3, 5, 6, 7, 17 и 18

Затворањето на оштетните делови на субструкцијата да биде изведено во *opus caementicium* од кршен камен кој ќе биде залиен со продолжен малтер 1:1:3.

Подсидувањето да биде изведено со продолжен малтер 1:1:3, со камен од локалитетот.

Надсидувањето да биде изведено во техника *opus incertum* со камен (шкрилец и туф) а како врзиво средство да се користи продолжен малтер 1:1:3

Полнењето на јадрото на сидовите да биде изведено од кршен камен кој ќе биде залиен со продолжен малтер 1:1:3.

Максимална висина на сидовите по конзервација:

Сид 1: Кај просторијата 4, надсидувањето да биде изведено каскадно и да започнува од централниот дел кон југоисток и северозапад со мали каскади од 0.20 до 0.40 м. По конзервацијата висината на сидот да се движи од 1.80 м во југоисточниот

агол на просторијата, 2.40 до 2.70 во централниот дел и 2.20 во северозападниот агол на просторијата.

Сид 2: Надсидувањето да биде изведено каскадно од северозпад кон југоисток со висина од 0.30 до 1.30 m. Висната на сидот заради спојот со сид 5 ќе биде нешто поголема во однос на претходните каскади кои се со помали висини. Висината на сидот по конзервацијата ќе се движи од 1.30 m до 1.50 m.

Сид 4: Надсидувањето да биде изведено каскадно. Најголема висина сидот да има во централниот дел, од каде благо ќе се спушта кон северозапад и кон југоисток. Надсидувањето кај овој сид ќе се движи од 0.20 во југоисточниот дел, 0.50 m во централниот дел и до 2.00 m во северозападниот агол. Висината на сидот по конзервација од цоклето, ќе се движи од 2.00 до 2.20 m во северозападниот и југоисточниот агол до 2.60 m во централниот дел на сидот.

Сид 3: Надсидувањето на овој сид да биде изведено каскадно, со мали каскади кои ќе се спуштаат од југоисток кон северозапад. Надсидувањето на сидот да се движи од 0.50 до 0.90 m. Висини на сидот по конзервацијата да се движи од 0.90 m во северозападниот дел, 1.20 m во централниот дел и 2.20 m во југоисточниот дел на сидот.

Сид 5: или југоисточен периметрален сид на сценската зграда. Надсидувањето на овој сид ќе се изведе следејќи ја конфигурацијата на теренот од североисток кон југозапад со мали каскади. Во централниот дел на сидот да се оставе простор за презентација на внатрешниот простор од просторија 3.

Надсидувањето на овој сид да биде изведено на сличен начин како сид 11 и сид 12 од централниот дел на сценската зграда. Најголема висина сидот да има во североисточниот дел, од каде со неколку мали каскади ќе продолжи кон југозапад каде под прав агол се спојува со сид 1. Во должина од 12.5 m од северозападниот дел да се изведат неколку каскади а од оваа точка тој со голема косина се спушта до сочуваниот дел од сидот по археолошкото истражување на висинска кота 273.54. Оваа висина да се запазе во должина од 1.80 m, од каде повторно со остра косина започнува надсидувањето кон југозапад се до сид 1. Висината на сидот по конзервацијата од подот во централниот ходник, ќе се движи од 1.20 m до 1.60m.

Сид 6: Исто како и претходните сидови, надсидувањето да биде изведено каскадно . Најголема висина сидот да има во централниот дел од каде со мали каскади ќе се спушта кон североисточниот и југазападниот дел. Надсидувањето на сидот да се движи од 0.30 до 0.80 m. Висини на сидот по конзервацијата се движи од 1.80 m во североисточниот дел, 1.20 m во централниот дел и 1.30 m во југазападниот дел на сидот.

Сид 7: За разлика од претходните, овој сид има најголеми оштетувања особено во југазападниот агол. Надсидувањето и на овој сид треба да биде изведен каскадно како и претходните. Најголема висина сидот да има во североисточниот дел од каде со мали каскади истиот ќе се спушта кон југазападниот дел. Надсидувањето на сидот да се движи од 0.80 m во североисточниот дел, 1.00 m во централниот дел и 1.80 во југазападниот дел. Висини на сидот по конзервацијата, од подот во југоисточниот ходник се движи од 2.70 m во североисточниот дел, 2.30 m во централниот дел и 1.50 m во југазападниот дел на сидот.

Сид 17: Да се изведе само конзервација на состојбата на сидот по археолошкоот истражување. Во зависност од ситуацијата по отстранувањето на дерутираните површини дозволена е надсидување само со максимална висина од 0.15 до 0.20 m.

Сид 18: Исто како и кај сид 17, да се изведе само конзервација на состојбата на сидот по археолошкото истражување. Во зависност од ситуацијата по отстранувањето на дерутираните површини дозволена е надсидувасање само со максимална висина од 0.15 до 0.20 m.

Кај сидовите 17 и 18 надсидување не е дозволено поради затварањето на визуелниот поглед кон југоисточното латерално крило на сценската зграда.

Фугирање на сидови

Фугирањето на лицето на сидовите да биде изведено со продолжен малтер 1:1:3, со додаток на бреча и оксидна боја.

Фугирањето на круната на сидовите да биде изведена со цементен малтер 1:3, со додаток на бреча и хидронормал. Со фугирањето треба да се спречи задржувањето на атмосферската вода на сидовите.

Фугирање на камените блокови

Затварањето на фугите на камените блокови од подовите на ходниците , од правоаголните ниши и цоклето, да биде изведено со цементен малтер 1:3, со додаток на бреча и хидронормал.

Земјени работи

Насипување со земја и нивелирање на просториите во северозападното латерално крило, централен дел на сценската зграда и југоисточно латерално крило.

По завршувањето со конзервација да се пристапи со полнење на просториите и нивно нивелирање со земја

Северозападно латерално крило

Просторија 1: нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.18

Просторија 2: нивелирањето ќе биде изведено по археолошкото истражување.

Централен дел на сценската зграда

Просторија 1: нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.80

Просторија 2: нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.80

Просторија 3: нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.80

Просторија 4: нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.80

Просторија 5 нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.80

Просторија 6: нивелирањето да се изведе до висинска кота 275.80

Просторија 7: нивелирањето да се изведе до висинска кота 274.10

Просторија 8: нивелирањето да се изведе до висинска кота 274.10

Југоисточна латерално крило

Просторија 1: нивелирањето да се изведе до висинска кота 273.75

Просторија 2: нивелирањето да се изведе до висинска кота 274.18

Просторија 3: нивелирањето да се изведе до висинска кота 274.70

Просторија 4: нивелирањето да се изведе до висинска кота 274.10

Фугирање на сидови

Фугирањето на лицето на сидовите да биде изведено со продолжен малтер 1:1:3, со додаток на бреча и оксидна боја.

Фугирањето на круната на сидовите да биде изведена со цементен малтер 1:3, со додаток на бреча и хидронормал. Со фугирањето треба да се спречи задржувањето на атмосферската вода на сидовите.

Затварањето на фугите на камените блокови од подовите на ходниците, од правоаголните ниши и цоклето, да биде изведено со цементен малтер 1:3, со додаток на бреча и хидронормал.

Решавање на подовите во просториите:

Во просториите во северозападното крило, централен на сценската зграда и југоисточното латерно крило, не се откриени остатоци од под.

Заради заштита од коров и трева, предлагаме по полнењето и нивелирањето на просториите со земја, да се постави фолија по целата површина од просториите а врз неа да се постави слој од жолтеникава ризла (од Пелагонија село Лакавица) со дебелина од 3 до 5см.

Презентација на одводен канал

Припремни работи

- Демонтажа на покривните плочи од одводниот канала
- Чистење на каналот
- Отстранување на дерутираните површини

Конзерваторски работи

-Поставување на подни плочим на претходно приремена субструкција од цементов малтер 1:3.

-Подсидување на оштетените камења од страничните сидови на каналот со продолжен малтер 1:1:3

-Враќање на старите камени плочи и замена на оштетените со нови камени плочи од покривната конструкција на одводниот канал.

-Презентацијата на одводниот канал да биде изведена само на две до три места со вкупна должина од 2.00 м

-Поставување на заштитна ограда од метални профили

Никола Шентевски

д.и.а. конзерватор-советник

д-р Трајче Нацев

археолог, конзерватор-советник